

ERZSÉBET

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZ

ADOTTSÁGOK

Erzsébet Pécestől 20 kilométerre keletre található a Mecsek tájegység és a Geresdi Dombság tájegység határánál. A térség közlekedésföldrajzi helyzetét a Pécsvárad és Szederkény közötti összekötőút határozza meg, mely a 6-os számú főút és az 57-es út között teremt összeköttetést.

A táj felszíne erősen tagolt. A területet a Dunába ömlő Karasica és számos patak szeli át. Az alapkőzet ezen a területen a gránit és arra rakódott üledékes kőzetek. Megtalálható itt a barna erdőtalaj és a nyers öntéstalaj. A termőterületei közepes, illetve annál gyengébb termőképességűek.

Jelentős természeti értékek találhatók a területen. A Nagypalli-vízfolyás, a Pécsváradi-patak és a Karasica környezetében lévő vizes élőhelyeket természeti területként tartják nyilván és részei az országos ökológiai hálózatnak is. Az ökológiai folyosó az egymástól elszigetelt élőhelyek között teremt kapcsolatot.

A felszín alatti vizek és a földtani közeg védettsége szempontjából a szennyeződéserőékenység alapján érzékeny területen helyezkedik el.

A hulladékok elszállítása a harkányi hulladéklerakó telepre heti gyakorisággal történik. Ezt a feladatot a Kaposvári Városgazdálkodási Rt. látja el. Erzsébeten létezik egy felszámolt, földtakarással megszüntetett hulladéklerakó telep.

Egy felhagyott, zárt döngkút található Kékesd és Erzsébet települések határterületén a település déli bejárata közelében.

A csapadékvíz elvezetés megoldott. Nagyobb esőzések alkalmával azonban a vízfolyások elöntik a község kertjeit.

Az országút okozta zajhatások egyre nagyobb mértékben terhelik a helyi lakosságot, így panaszt okoz a településen átmenő közúti forgalom növekedése, amelyben jelentősen megnőtt a nehézgépjárművek forgalmának aránya.

Erzsébet az őskortól kezdve lakott település. A középkorban közlekedési csomóponttá vált. A nevét Szent Erzsébetről, templomának védőszentjéről kapta. A középkori román temploma helyére 1774-ben barokk templom épült. A török uralom

alatt elnéptelenedett. 1710-től mint Püspökszenterzsébet ismert, és 1741-ben német telepesek érkeztek. A XVIII. Század elején malomközponttá vált.

A barokk stílusú római katolikus templom és a szomszédos XIX. századi fatorony országosan védett műemlék.

A település vízellátása, elektromos energia ellátás megoldott. Szennyvízközmű hálózattal nem rendelkezik, a vezetékes földgázhálózat kiépült.

Az óvodai ellátás és az általános iskolai oktatás alsó tagozata helyben, felső tagozata Máriakémen és Pécsváradon működik.

A háziorvosi ellátás helyben elérhető. Az alapszintet meghaladó intézményi ellátást többségében Pécsváradon, illetve Pécsen veszik igénybe.

A KSH kistérségi besorolásában a Mohácsi kistérséghez tartozik, ezen kívül a Zengőaljai Többcélú Kistérségi Társulásnak is tagja. Erzsébet körjegyzőségi központ.

FESZÜLTSÉGEK

Tájhasználati konfliktusok

A tájhasználatból eredő konfliktusok a táj történeti alakulásából erednek. A patakok völgyében, ahol ma is számos vizes élőhely található, valaha csak rét és legelő volt. Ezeken a területeken a meliorációval létrehozott intenzív mezőgazdasági tevékenység veszélyezteti a természeti környezetet.

Ma még nem látható, hogy a terület zártkertjeit hogyan érintik az utóbbi évek társadalmi, gazdasági változásai, de általános tapasztalat, hogy folyamatosan kiürülnek, elhagyottá válnak, ha nincs, vagy nem lehet rekreációs funkciójuk.

A beépítés konfliktusai

A hagyományos falusi környezetben a kertvárosias, szabadonálló, széles, emeletes lakóépületek idegen elemként jelennek meg.

Erzsébet halmazos telekstruktúrájú részén a köz- és magánterületek elhatárolása, az organikus jelleg megtartása fontos feladat. A halmazos jellegből adódóan számos építési probléma adódik, úgy, mint tűztávolságok, elégtelen közterület szélességek.

A meredek partú vízfolyások környezetében épület csak költséges építéstechnológiával vagy jelentős terep- illetve vízrendezéssel valósítható meg. A morfológiai adottságokat a beépítések tervezésénél célszerű figyelembe venni

Környezetvédelmi konfliktusok

A biztonságos szennyvízelhelyezés fontosságára hívja fel a figyelmet az a tény, hogy a település szennyeződésre érzékeny területen helyezkedik el.

Erzsébeten átmenő közúti forgalom környezeti problémát okoz.

KORLÁTOK

A táj használatában a termelési és természetvédelmi igények kielégítésének hosszútávú egyensúlyára kell törekedni. Azokon a területeken, ahol termelési érdek előtérbe helyezését a jó termőhelyi adottságok indokolják és különös természetvédelmi érdek azt nem korlátozza, intenzív - korlátozatlan - mezőgazdasági termelés folytatható. Azokon a területeken, ahol a nem különösebben jó termőhely mellett jogos természeti érdekek is megjelennek, csak extenzív - korlátozott - gazdálkodás javasolható. A védelem alatt álló természeti területeken gazdálkodás csak a természetvédelem érdekének alárendelten jelenhet meg. A területhasználatok ilyen értelmű szabályozásával a tájszerkezet eredeti karakterét kell erősíteni.

A területen áthaladó közművezetésektől és TV átjátszó állomástól kötelezően megtartandó védőtávolságok és a számukra biztosítandó közműátvezetési szolgálat korlátozást jelent az érintett ingatlanokra nézve.

A nyilvántartott régészeti lelőhelyek területén minden az eddigi használattól eltérő hasznosításhoz, építkezéshez, földmunkához a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal szakhatósági hozzájárulása szükséges.

A felszínmozgásos és erózió érzékeny területeken építési korlátozásokat, illetve a földtani adottságokhoz való nagyfokú alkalmazkodást kell megkövetelni.

A településrendezési tervek készítésénél figyelembe kell venni azt, hogy az Országos Területrendezési Terv által meghatározott ökológiai hálózatok övezete beépítésre szánt területté nem minősíthető.

A természetvédelmi oltalomban részesülő területeken az erdők elsődleges rendeltetése védelmi kell legyen, ami korlátozást jelent a gazdálkodásra.

A JÖVŐT BEFOLYÁSOLÓ HATÁSOK ÉS TÖREKVÉSEK

Külső hatások

Az EU csatlakozás után várható, hogy a jelentős természeti, vagy táji értékkel és gyenge termőhelyi adottsággal rendelkező területek termelésből való kivonását, vagy az intenzív termelés extenzívre váltását támogatják.

A közeljövőben tovább nő a települések életében az elérhetőség szerepe. A távolsági kapcsolatokban jelentős fejlődést okoz, hogy az M6 gyorsforgalmi út a településektől nem messze keletre, illetve az M57-es út tőlük délre halad. Felhajtó csomópontja ez utóbbinak Szederkény lesz. Megnő a Pécsvárad Véménd közötti út szerepe, hiszen a gyorsforgalmi út Véménd-Bátaszék közötti szakaszával a Dél-Dunántúl Dél-Alföld közötti kapcsolat fontos elemévé válik.

Az ország népesedési viszonyaira jellemző folyamatos fogyás és előregedés mellett megfigyelhető a lakosság területi átrendeződése, a városi térségek és a nemzetközi közlekedési folyosók irányába történő vándorlása.

Számolni kell azzal, hogy a motorizáció fejlődése felgyorsul. Az 1000 lakosra jutó gépjárművek száma az elkövetkező 10-15 évben várhatóan megduplázódik. Ezt a megnövekedett gépjárműállományt a közúthálózatnak fogadni kell tudnia. A párhuzamosan növekvő parkolási igényt a közintézményeknek és a magáningatlanoknak ki kell tudni elégíteni.

Az informatikai rendszereket az infrastruktúra alaphálózat részének kell tekinteni. Középtávon számolni kell az informatikai fejlesztések igényével, a lakossági és oktatási célú felhasználók számának növekedésével. Ez növeli az ingázás nélküli munkalehetőségeket.

A szabadidős tevékenységek iránti igény folyamatosan nő, ezzel párhuzamosan felértékelődnek az épített és a természeti környezet helyi sajátosságai.

A lakóhellyel kapcsolatos elvárások kiegészülnek a szolgáltatások megfelelő színvonalával és az igényes települési környezettel.

Önkormányzati, tulajdonosi szándékok

Megoldásra vár a szennyvízkezelés. A gyökérvázolás szennyvíztisztításnak a költség-hatékonysága és a település elhelyezkedése miatt nagyobb a realitása. Ennek megvalósítására az önkormányzat részéről már volt kezdeményezés, de a pénzügyi háttér még nem adott.

Feladat a patakmedrek rendezése, folyamatos jókarba helyezése, a belvízhelyzet javítása.

Megjelenik külföldiek, városi és alföldi népek részéről ház vásárlási, vagy építési igény nyaraló céljára.

A pincetömedékelési és támfalépítési program folytatása, új építési telkek kialakítása, a szőlőhegyi utak felújítása középtávú cél.

ÖSSZEFOGLALÓ ÉRTÉKELÉS

A TELEPÜLÉS BELSŐ ADOTTSÁGAI	
ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Különleges szépségű táj ▪ Épített környezete többnyire még a hagyományos formavilágot tükrözi ▪ Jó adottságai vannak az üdüléshez, falusi turizmushoz ▪ Vannak ökológiai regenerációra alkalmas területek ▪ A szőlőtermesztésnek hagyományai vannak 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A termőtalajok gyengébb minőségűek ▪ A lakásállomány folyamatosan örepszik ▪ Vezetékes szennyvízelvezetéssel nem rendelkezik ▪ Területe felszínmozgásra és erózióra érzékeny ▪ A szőlőhegyi utak rossz állapota ▪ Az átmenő forgalomból eredő zaj, rezgés és porterhelés zavaró
A TELEPÜLÉST ÉRŐ KÜLSŐ HATÁSOKBÓL EREDŐ	
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A falusi turizmus lehetőségei adottak ▪ A környező településekkel való aktív kapcsolattartás ▪ Az alapellátó és az infrastrukturális háttér fejlesztése ▪ A zártkertek rekreációs funkciójának fejlesztése ▪ Új építési lehetőségek biztosítása 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A hagyományos épített környezet eltűnése ▪ Növekvő munkanélküliség ▪ Az alacsonyabb társadalmi státuszú réteg növekedése ▪ A szennyvízközmű hiánya környezeti veszélyforrás ▪ A pincetömedékelési és támfalépítési feladatok elodázása

JÓVÁHAGYÁSRA KERÜLŐ MUNKARÉSZ

JÖVŐKÉP

Erzsébet hosszútávú célja, hogy

- Lakosainak egészséges, a kor színvonalának megfelelő, a hagyományokat tiszteletben tartó, esztétikus lakókörülményeket nyújtson.
- A fenntartható fejlődés elvének megfelelően a település belső adottságait a lehető legteljesebb mértékben használja ki, és fel tudjon készülni a külső hatásokból eredő veszélyekre.
- Vegye figyelembe az országos és megyei szinten kidolgozott fejlesztési elképzeléseket saját fejlesztési programjai kialakításakor.
- Partneri viszonyban a térség más településeivel együttműködve alakítsa ki fejlesztési terveit, programjait, ezzel is növelve saját esélyeit a pályázati rendszerben folytatott versengésben.
- A település lélekszámát középtávon megőrizze.
- A természeti és épített környezet fellelhető vagy helyreállítható értékeit az utókor számára átörökítse.
- Támogassa a helyi munkahelyteremtést célzó kezdeményezéseket.

A jövőkép megvalósításához számos célt és programot kell megvalósítani, éppen ezért ezekre alapozva kell Erzsébet vezetésének jövőbeni döntéseit meghoznia.

CÉLOK ÉS PROGRAMOK

A települési környezet minőségének javítása

- El kell készíteni az önkormányzat környezetvédelmi programját.
- Szükséges az állattartási rendelet megalkotása.
- Meg kell oldani a korszerű szennyvízelhelyezést.
- A pincetömedékelési és támfalépítési programot folytatni kell.
- Meg kell akadályozni a településen átmenő közúti forgalomból eredő szennyezés növekedését.

A természeti és táji értékek védelme

- Korlátozott mezőgazdasági tevékenység elősegítése az ökológiailag érzékeny területeken.
- A gyepes területek, vizes élőhelyek és az egyedi tájértékek védelme.

Az épített örökség védelme

- Helyi védelem alá kell helyezni a település hagyományos építészetének még fellelhető emlékeit.

A település népességmegtartó erejének javítása

- A helyi munkahelyteremtést támogatni kell.
- Új építési lehetőségeket kell biztosítani.

A megközelíthetőség javítása

- Szorgalmazni kell a tömegközlekedés javítását.

A településközi együttműködések fejlesztése

- Az ellátó-rendszert ésszerűen kell kialakítani és működtetni, figyelembe véve a környező települések kapacitásait és igényeit.
- A pályázati rendszerben a területfejlesztési támogatások minél hatékonyabb megszerzése érdekében térségi szemlélet megjelenítése.
- Közös lépések a térség turisztikai képességének növelése érdekében.

A turizmusban rejlő lehetőségek kihasználása

- A szőlőhegyen az üdülőépítés lehetőségét kell megteremteni.

Korm. rendelet 2. sz. melléklet 7.2. pontja, és az új beruházások és jelentős módosulások esetén a módosított 20/2001. (II. 14.) Korm. rendelet 1. sz. melléklet „A” fejezet 1. és 2. pontja, valamint a „B” fejezet 6. pontja) állattartásra vonatkozó szabályokat, mely magában foglalja – az OTÉK -ban foglaltak szerint – az építmények, létesítmények közötti legkisebb távolságokat, és a tartástechnológiára vonatkozó előírásokat is.

A jelenlegi levegőminőségi állapot bemutatása

A vizsgált település környezetének levegőminőségét Pécs település ipari- és lakossági légszennyező anyag kibocsátása, valamint Erzsébet község lakossági légszennyezése határozza meg, tekintettel arra, hogy jelentősebb, légszennyező tevékenységet folytató ipari üzemek nincsenek a településeken.

A levegőminőségi helyzet értékelésére – a konkrét területen végzett immissziós mérések híján – a jelenlegi- és a korábbi levegőtisztaság-védelmi jogszabályi háttér ad lehetőséget.

A vizsgált terület a 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet /a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről/ 1. sz. melléklete alapján a kén-dioxid légszennyezőanyag vonatkozásban „F”, a nitrogén-dioxid esetében „F”, a szén-monoxid szennyezőre vonatkozóan „F”, a szálló porra (szilárd – PM10) „E”, és a benzolra „F” zónacsoportba tartozik.

Ez a besorolás a levegőminőségi helyzet tekintetében a következőt jelenti (a módosított 14/2001. (V. 9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet 4. számú melléklete alapján):

E csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.

F csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.

Fentiek alapján értékelve a terület levegőminőségi helyzetét megállapítható, hogy a kén-dioxid, nitrogén-dioxid és a szén-monoxid koncentrációja a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg, míg a szálló por légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a légszennyezettségi határérték között van.

Szintén megvizsgáltuk, hogy a korábbi levegőtisztaság-védelmi szabályozásban használatos terhelési indexek Erzsébet településre milyen értékeket mutatnak.

A terhelési index (számhármas) az a viszonyszám – a település esetében 40-30-30 – amely a környezeti levegő terheltségét jelenti %-ban a levegőminőségi határértékhez viszonyítva. Így itt: szilárd szennyezőanyagoknál 40, „hagyományos” légszennyezőknél (SO₂, CO, NO_x) 30, és minden egyéb szennyező esetében 30% a korábbi becsült terheltség.

Valószínűsíthető, hogy a terhelési indexek magasabb értékeinek megadását a település esetében Pécs város (legfőképpen az Erőmű) viszonylagos közelsége indokolta.

Miután azonban az indexek kialakítása a 21/2001. (II. 14.) Kormány rendelet kiadását megelőzően történt, joggal feltételezhető, hogy azok már kevésbé tükrözik a tényleges levegőminőségi állapotokat, hiszen a települések ipari szerkezete időközben jelentősen megváltozott, illetve a lakossági légszennyezés (fűtés) a gázellátás szélesebb körűvé válásával lényegesen csökkenhetett.

HULLADÉKOK KEZELÉSE

A hulladék az ember mindennapi élete, munkája, gazdasági tevékenysége során keletkező, a keletkezés helyén feleslegessé vált, ott közvetlenül fel nem használható anyag, amelynek kezeléséről külön kell gondoskodni.

A hulladékok keletkezésük és fajtájuk szerint az alábbiak szerint csoportosíthatók:

- kommunális hulladék
- termelési hulladék
- veszélyes hulladék

A hulladék gyűjtésével, ártalmatlanításával kapcsolatos tevékenységet a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény alapján kell szervezni és végezni.

A hulladék „termelő” köteles gondoskodni a hulladékok előírás szerű gyűjtéséről, tárolásáról, a területről történő kiszállításáról, valamint ártalmatlanításáról, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszíni és felszín alatti vízbe és levegőbe jutását.

A településen keletkezett **kommunális hulladék** összetétele rendkívül inhomogén, szervesanyag tartalmú háztartási hulladék mellett tartalmaz még vegyes kerti és némi veszélyes hulladékot (lejárt szavatosságú gyógyszer, használt elem, stb.), ezért gyűjtését és elhelyezését gondossággal kell megoldani. A lakossági hulladékokat Kaposvári Városgazdálkodási Rt.-vel kötött szerződés alapján a harkányi lerakóban van mód elhelyezni, ahova hetente egy alkalommal szállítják el az összegyűjtött hulladékot, továbbá évente egy-két alkalommal, előre meghatározott napokon szelektív hulladékszállítás is történik.

A hulladékkezelési közszolgáltató kiválasztásáról és a közszolgáltatási szerződésről a 241/2000. (XII. 23.) Korm. rendelet, a települési hulladékkezelési közszolgáltatási díj megállapításának részletes szakmai szabályairól a 242/2000. (XII. 23.) Korm. rendelet rendelkezik. A közigazgatási területen információink szerint engedély nélkül üzemelő szemétkerakó nincsen.

Termelési hulladék a gazdálkodó szervezetek termelő és szolgáltató tevékenységéből származhat. A településen jelenleg egyáltalán nem folytatnak olyan jellegű, és olyan volumenű tevékenységet, amelyből termelési hulladék keletkezne.

A hulladékok közül megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a **veszélyes hulladékokra**. A veszélyes hulladékok gyűjtésére, kezelésére, tárolására és ártalmatlanítására a 98/2001. (VI. 11.) Korm. rendelet előírásai vonatkoznak. A veszélyes hulladék termelő köteles gondoskodni a hulladékok előírás szerinti kezeléséről, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszíni- és felszín alatti vízbe és levegőbe jutását. A településen ipari jellegű veszélyes hulladék nem keletkezik. Különleges problémát jelent mind gyűjtés-, mind pedig ártalmatlanítás szempontjából a lakossági fogyasztásból származó veszélyes hulladékok köre. A háztartásokban keletkez(het)nek lejárt szavatosságú gyógyszerek, festékes- és oldószeres göngyölegek, stb. Ezek begyűjtésére – erre vonatkozó előzetes megállapodás alapján – időszakonként akciókat szervez a Kaposvári Városgazdálkodási Rt, és a veszélyes hulladékok szakszerű elszállítását is elvégzik.

A veszélyes hulladékok egyik speciális fajtája az állattenyésztés, állattartás, illetve település-üzemeltetés során keletkező állati tetem. A tetemek elhelyezése történhet engedélyezett döngútban, illetve ártalmatlanításra elszállíthatják a fehérje-feldolgozó üzembe.

Működő – önkormányzati kezelésben lévő – döngkút nincsen a területen, viszont létezik egy ma már nem használt, felhagyott döngkút. A döngkút hiánya miatt a fehérje-feldolgozó üzembe való szállítás lenne a megnyugtató megoldás.

Az önkormányzat ellátási kötelezettségei közé tartozik, hogy a közigazgatási területén – közterületen, vagy háztartásban – elhullott házi- és haszonállatok tetemeinek ártalmatlanítását megoldja.

A településen végzett épületfelújítások, bontások és építkezések során keletkező inert hulladék (építési törmelék) elkülönített gyűjtésére, lerakására nincs kijelölve terület. Az így keletkező építési törmeléket konténerbe gyűjtik, majd azt követően szállítási engedéllyel rendelkező szakszervezet vagy vállalkozó által elszállításra kerül.

KÖRNYEZETI ZAJ ÉS REZGÉS

Szabályozási kérdések

A környezeti zaj és rezgések határértékeit a 8/2002. (III. 23.) KöM–EüM együttes rendelet (a zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról) foglalja rendszerbe. A rendelet által az üzemi zajokra előírt határértékek korlátozás (az előzmények vagy bármilyen fejlesztési, beruházási szándék nélkül is) érvényesítendőek. A közlekedési zajra vonatkozó határértékek érvényesítése összetettebb: ha kialakult helyzetben nem teljesülnek a határértékek, a fejlesztés, korszerűsítés, átépítés nem vezethet a védett helyeken kialakuló zaj növekedéséhez. Új közlekedési elem vagy védett terület, objektum létesítésekor a határértékek szigorúan megtartandók. További részleteket, számszerű adatokkal az egyes zajtípusok konkrét vizsgálata kapcsán közlünk.

A jelenlegi zajviszonyok

ÜZEMI ZAJOK

Erzsébet közigazgatási területén jelenleg olyan üzemi létesítmény (de értve a kereskedelmi vagy szolgáltató létesítményeket is), amelynek környezeti zajával (szomszédos vagy közeli, védett házaknál) számolni kellene, nincs. A már említett határérték-rendelet 1. melléklete által előírt, a beépítés által meghatározott területi besoroláshoz tartozó zajterhelési határértékek (nappal 50 dB, éjszaka 40 dB) ismereteink szerint teljesülnek.

KÖZLEKEDÉSI ZAJ

Erzsébeten a viszonylag forgalmas 5606. sz. (Szederkény-Pécsvárad) összekötő út és az innen leágazó, az 5607. sz. (Mohács-Pécsvárad) összekötő út között kapcsolatot teremtő 5616. sz. (Kékesdet feltáró) összekötő út zajával kell számolni. Az utóbbi út forgalma csekély.

Az egyes útszakaszok forgalmi adatait a *K-1. táblázat*, az útmenti házaknál kialakuló átlagos zaj számítási adatait a *K-2. táblázat* foglalja össze.

A szabályozási részben említett (határérték-) rendelet összekötő utak mentén fekvő, falusias beépítés esetére a következő határértékeket rögzíti:

nappal (06-22 h): 60 dB; éjszaka (22-06 h): 50 dB

A *K-2. táblázat* adatai szerint az 5606. sz. út átkelési szakasza mentén a zaj éjszaka a határértéket meghaladja. A Kékesd felé vezető út mentén a zaj biztonsággal kisebb a határértéknél éjszaka is. A hatályos szabályozás szerint azonban kialakult helyzetben e határértékek (ti. a közlekedési zajra vonatkozók) nem érvényesítendőek, tehát a túllépésnek jogkövetkezményekkel vagy kötelezettségekkel járó hatása nincs.

KÖZLEKEDÉSI REZGÉSEK

Míthogy a községben a 6506. sz. úttól a házak jelentős része 7-10 m távolságra esik (az úttengelytől számítva), és az úton a forgalmi adatok számottevő nehézforgalmat is mutatnak, az esetleges úthibák közelében előfordulhatnak olyan mértékű rezgések, amelyek a lakókomfortot csökkentik, és elérhetik azt a küszöböt, amely veszélyt jelenthet az épületek állagára. A rezgések fokozottan veszélyesek lehetnek az épületek állagára olyan helyeken, ahol a talajvíz mértékadó szintje magas, vagy rendszeresen kell a talaj csapadékvízzel való átitatódásával számolni.

A környezeti zajjal és rezgésekkel kapcsolatos teendők

A rendezési terv olyan területhasználati változásokat nem javasol, amelyek az általánost szűkítő vagy kiegészítő, a szabályozási előírásokban megjelenítendő, a zaj korlátozását szolgáló intézkedéseket kellene hogy kijelöljenek.

A 8/2002. (III. 23.) KöM–EüM együttes rendelet 1. mellékletébe foglalt, az üzemi zajra vonatkozó határértékek a „lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű)” kategóriába sorolandó részeken:

nappal (06-22 h): 50 dB; éjszaka (22-06 h): 40 dB

A településközponti vegyes vagy központi vegyes (OTÉK-) besoroláshoz – ha egyáltalán felmerül ilyen besorolás lehetősége vagy igénye a rendezési terv készítése kapcsán – a határérték-rendelet „lakóterület (nagyvárosias beépítésű), vegyes terület” kategóriája rendelhető; ekkor az üzemi zaj megengedett mértéke:

nappal: 55 dB; éjszaka: 45 dB

Hangsúlyozni kell, hogy e határértékek a védett területeken (objektumoknál) mind az összefüggő gazdasági (üzemi, kereskedelmi stb.) területen működő, mind a védett területbe ékelt (gazdasági) létesítmények által keltett zajra korlátozás nélkül érvényesítendőek. Több (jogi értelemben külön kezelendő) zajkeltő esetén az egyre-egyre vonatkozó ún. kibocsátási határértékeket az MSZ 13111-85 jelű környezetvédelmi ágazati szabvány (Üzemek és építkezések zajkibocsátásának vizsgálata és a zajkibocsátási határérték meghatározása) szerint kell meghatározni. E feladatok konkrétan a létesítési (építési engedélyezési) majd a telepengedélyezési eljárások kapcsán elvégezhetők és elvégzendők.

Az új határérték-rendeletben változás, hogy üzemi zajként jelenik meg a vendéglátóhelyek, eseti rendezvények zeneszolgáltatása által keltett zaj is, ezért hatálya az ilyen eredetű hangokra is kiterjed. Az természetesen nyilvánvaló, hogy a rendezési terv az ilyen zajok, jelenségek, ill. a lakóterületen helyet kapott szolgáltatók, kiskereskedelmi egységek zajának kezelésére nem alkalmas, a konkrét feladatok a jegyző hatáskörébe tartoznak.

A (gyakorlatilag csak a közúttól származó) rezgésekkel kapcsolatos teendők elsősorban a rendezési terv keretein kívül eső, az út állagmegőrzését szolgáló feladatok körébe tartoznak.

Emlékeztetni kell arra, hogy a közúti, és ezen belül a nemzetközi áruszállítások volumenbeli növekedése az EU-ban megengedett 11,5 tonna tengelyterhelésű járművek megjelenésének valószínűségét növeli. Ez a közúttól származó rezgések erősödését vetíti előre, mert a járműveket kísérő benyomódási hullám nagyobb, és ezáltal nagyobb rezgések keletkeznek. A súlykorlátozás nélküli utakon számolni kell a burkolat és a pályaszerkezet felgyorsult öregedésével, károsodásával. Az ilyen jellegű rezgésproblémák megelőzésére átmeneti megoldásként az út megerősítése, hosszú távú megoldásként a települések lakott részét elkerülő, az átmenő nehéz forgalmat elvezető út építése jöhet szóba.